

Ariadna Masmitjà: «Els refugiats van arrencar flors i les oferien als policies com a símbol de pau»

Conversa amb Ariadna Masmitjà, manlleuena que espera judici després de ser detinguda quan feia de voluntària en un camp de refugiats de Grècia | «L'Europa de la democràcia i els drets humans ens ha demostrat que no és més que una mentida»

Ariadna Masmitjà, saludant somrient emmanillada dins el cotxe de la policia grega que la van portar detinguda a comissaria | Sara Montesinos

Ariadna Masmitjà, 'la Masmi', manlleuena de 29 anys, està a l'espera d'un judici a Grècia després de ser detinguda el mes d'abril passat quan sortia d'Eko Station, un dels camps de refugiats a tocar la frontera amb Macedònia on estava fent tasques de voluntariat. El judici, ajornat fins a dues vegades per problemes amb la traducció de la declaració davant la policia i de la documentació, ara s'ha fixat pel 22 de setembre de 2017. L'acusen d'haver-se resistit a acompanyar la policia fins a la comissaria quan van identificar-la a ella i quatre companys més. Ella, però, només havia exigint que se li respectessin els seus drets. Li podrien caure entre sis mesos i cinc anys de presó, tot i que està tranquil·la perquè el seu advocat li ha dit que és molt difícil que la condemnin. Amb 'la Masmi' parlem de la situació de les persones refugiades, del que ha conegut a Grècia, on ha anat tornant regularment alternant-ho amb la seva feina de mestra a Catalunya. Ho fem aquest dimarts al vespre a Barcelona, just l'endemà de tornar de la seva última estada a Grècia.

Grècia no era pas la teva primera experiència com a cooperant.

No. La meua primera experiència va ser al Perú, en un centre obert, que també tenia part d'acollida, perquè hi vivien 12 nenes que no podien viure amb les seves famílies per manca de recursos. Però la majoria de nens i nenes que hi anaven ho feien durant el dia, era un centre obert per a infants i adolescents.

Quin any era això?

El 2008. Va ser la meua primera experiència com a cooperant. Després vaig estar a Gàmbia, en un projecte d'agricultura. Allà deixen créixer molt la terra per ella mateixa, i una parella de jubilats que havien treballat al camp va decidir ensenyar una mica a la gent com cultivar diferents verdures i fruites, perquè veien que s'estaven morint de malnutrició. També hi vam estar construint una casa. I al cap d'un parell de mesos, estava baixant per Àfrica, vaig anar a parar a Sierra Leone, i allà vaig estar treballant en un centre de dentistes, en un poblet. Bé, i també ajudant una miqueta en un centre de nutrició per a nens de zero a un any i mig, que és quan tenen més dificultats amb la nutrició.

També has estat a Palestina.

Sí, fent-hi un acompanyament a una dona que té distròfia muscular i no es pot valdre per si mateixa. I no sé si és tant cooperació, però també vaig estar amb el Moviment Sense Terra coneixent el moviment al Brasil. No hi vaig estar treballant, però sí participant en cursos. Bé, i tinc un màster de cooperació internacional, que també hi està vinculat.

Deuunidó... Perquè la teua formació què és, de la branca sociosanitari?

No, jo sóc mestra. Però sempre dic que per error, i que la meua vocació seria més d'educadora social. Però amb 18 anys no coneixia la figura de l'educador social, que vaig conèixer més tard. Vaig començar la carrera per la UOC, però no ho vaig acabar. Una llàstima.

Abans de Grècia també havies estat amb persones refugiades a Turquia, no?

A Turquia hi vaig estar el 2013. La meua intenció era anar a la frontera amb Síria i conèixer un camp de refugiats. Hi vam arribar, però era un camp tancat i només vam aconseguir que ens deixessin entrar 20 minuts a fer un cop d'ull. La meua intenció era gravar i fer difusió de la situació, però tampoc ho vam poder conèixer molt bé. També desconeixia que hi ha camps militars, camps oberts, camps tancats... això ho he descobert a Grècia.

Els camps de Turquia són molt desconeguts aquí. Són un pas intermig abans d'arribar a Grècia, que és on sembla que es trobin els primers camps de refugiats, just acabats d'entrar a la Unió Europea, no?

En aquell moment ja estava marxant molta gent, que potser no tenia encara intenció d'arribar a Europa. Però sí que hi havia moltes persones refugiades malvivint a la frontera entre Síria i Turquia. Turquia els rebia molt malament. I la gent malvivia o als carrers o en aquests camps que, a diferència dels de Grècia, on entren i surten lliurement, allà havien d'ensenyar el carnet per sortir, per entrar, tenien controlat qui entrava i qui sortia i qui no tornava. Tot molt controlat.

I finalment Grècia.

Sí. Jo havia tornat del Brasil el febrer passat. I les meves amigues em van comentar que havien vist el documental de To Kyma, de ProActiva, i em van dir: ho has de veure, t'encantaria, t'agradaria molt anar-hi... No ho vaig poder veure per internet, però amb el que em van explicar vaig pensar que era per a socorristes, que no hi podia anar a fer res. Em vaig treure una mica la idea, tot i que tenia ganes de conèixer la situació en directe. I el 8 de març vaig anar a una

manifestació amb una companya del màster de cooperació i em va comentar que ella i un amic seu estaven pensant d'anar-hi.

La mani del Dia de la Dona...

Exacte. I que la urgència en aquell moment ja no era a Lesbos, i ara es parlava d'Idomeni. Que la seva intenció era anar a Lesbos, però com que ja era 8 de març i havien tancat fronteres, doncs es parlava d'Idomeni. I vaig dir-los que si per feina m'ho podia combinar, jo m'hi apuntava. Es va acabar ajuntant molta gent i vam fer brigades. I finalment jo vaig ser la que va dir que necessitava marxar ja, perquè és quan m'anava millor, i vaig marxar amb la primera brigada.

No estaves treballant, aleshores?

Estava treballant fent substitucions de mestra. Però se'm va acabar la substitució abans de Setmana Santa i vaig poder marxar.

Ariadna Masmitjà, aquest dimarts al barri de Gràcia de Barcelona, on viu actualment Foto: Josep Comajoan

I arribes a Grècia. A Idomeni. Que per situar-nos, està al nord de Grècia, ja no està a prop de la costa amb Turquia, la de les illes com Lesbos que apareixen al documental de To Kyma...

No, està al nord a la frontera amb Macedònia. Els refugiats arriben a Grècia per la costa, se'n van cap a la capital, a Atenes, i d'allà pugen amunt per creuar cap a Macedònia i seguir el seu camí cap

al centre i el nord d'Europa. Però allà els tanquen la frontera, i hi acaben fent camps improvisats. La gent no podia fer res i, per tant, acampaven a l'espera que obrissin les fronteres. En unes condicions molt precàries.

I vosaltres amb quina idea arribeu a Idomeni?

La nostra idea era engegar algun projecte que no fos anar a repartir roba i menjar, sinó alguna cosa que anés una mica més enllà de l'assistencialisme pur.

I com es muntaven aquestes brigades?

Va ser molt de boca a boca... es va començar a parlar de la idea de marxar, i un dia es va fer com una reunió per decidir quan marxàvem...

Encara aquí, això.

Sí, això era el 16 de març, que vam fer una reunió. I vam començar a parlar de dates. I jo al cap de cinc dies me n'estava anant; era Setmana Santa i necessitava marxar en aquell moment, perquè és quan tenia festa. Vam marxar quatre, però de la brigada només érem dues, els altres dos eren dos amics meus que s'hi van estar cinc dies i van marxar. La idea era començar un projecte que anés una mica més enllà de l'assistencialisme, i donar-li continuïtat a través de les brigades.

I què us vau trobar, en arribar?

Sí que és veritat que l'emergència aleshores era repartir botes d'aigua si plovia, repartir més tendes si se les enduia el vent, repartir roba perquè se'ls hi mullava i no tenien com assecar-la... Hi havia molt aquesta dinàmica.

Que això encara tindria un component d'assistencialisme.

Sí, tot i que necessari. I evidentment aquests camps no els portava ni ACNUR, ni govern ni res. Eren camps improvisats que assistien els voluntaris independents, i les organitzacions internacionals com Metges Sense Fronteres, Creu Roja... però eren sobretot organitzacions més petites i voluntaris independents. Que estaven autoorganitzats. També hi havia tasques com fer bosses de menjar, com els bombers, etcètera. I pocs dies després d'arribar vam trobar la Sara, en David i la Clara, que ja s'havien començat a vincular molt a Eko Station, un altre dels camps. Hi havia quatre camps: Idomeni, Eko Station, Hara i BP. Hara i BP eren una mica més petits. Eko Station era un pèl més gran, hi havia com 2.500 o 3.000 persones, i a Idomeni, unes 16.000. Era una bogeria. I la gent que venia de Lesbos, en David, la Sara i la Phoebe, una altra amiga seva anglesa, i més gent, van decidir que, sent tan poca gent a treballar, a Idomeni no podien fer una feina completa, i per això van veure que van veure més assequible començar a fer un projecte a Eko Station.

Eko Station és una gasolinera...

Sí, estaven acampats al pàrquing, i en una mica de zona verda.

Però 3.000 persones en un pàrquing d'una gasolinera... una gasolinera gran...

Sí, però en tendes, i uns quants en cada tenda.

Parlaves d'en David, la Sara i la Clara.

Sí, la Clara hi havia arribat una mica més tard, el dia 10, i nosaltres hi arribàvem el 20. Ells ja havien començat a parlar amb els refugiats que estaven allà vivint, de què volien muntar allà... Es va parlar de fer una escola, però no els va agradar la idea, perquè deien que ells estaven allà de pas i

muntar una escola en un principi ho veien com una cosa contraproductiva. Però a mida que passaven els dies, es va plantejar més com un projecte educatiu que com a una escola com a tal. El mes que vaig estar allà va ser un mes com molt inestable, d'intentar crear coses, però per exemple muntàvem un terra amb palets, i al dia següent els havien agafat per fer foc perquè tenien fred. I no tenien la visió de muntar un projecte perquè s'hi estarien temps. Pensaven que d'un dia per l'altre obririen les fronteres i sortirien cap a Alemanya o on volguessin anar.

Per fer-nos una idea... estem parlant de famílies senceres, amb pares, avis i nens?

Hi havia famílies senceres, famílies sense avis, famílies d'avis i néts, persones soltes, parelles, menors... de tot.

No és la imatge d'homes sols.

No, no, no. També, eh? Però la majoria que van creuar eren famílies. I primer hi va haver aquest moment com molt inestable, però després la gent va anar assumint que obrir les fronteres no era una cosa d'avui per demà. I es va anar construint el projecte d'Eko. Amb espais educatius infantils, que és quan vam començar a ajudar nosaltres a coordinar aquestes espais; es va crear l'escola, un espai de dones, una cuina... moltes coses quan jo ja havia marxat. Es feia cinema dos o tres cops a la setmana. Hi havia vida al camp, les dones amb el seu espai, els nenes feien tot el dia activitats, i els homes potser no tenien tanta cosa, però ells ja fan més vida social, l'espai públic ja és el seu espai, i les dones estan més tancades i necessitaven un espai on poder-se ajuntar, perquè les tendes són tan petites que tampoc hi podien fer vida grupal.

Eren gent de Síria?

Sí, sobretot de Síria, tot i que també d'alguns altres països. El nostre camp era de majoria kurda i minoria àrab. Tot i que hi havia altres espais amb més àrabs que kurds.

I quan dius camp autoorganitzat, vols dir autoorganitzat per les persones refugiades o per les voluntàries?

Es feien assemblees conjuntes, amb les persones del camp, que era important que participessin dels projectes. Allà hi havia qui estava donant classes d'àrab, de kurd... d'anglès diria que ho feien sobretot la gent voluntària. I a la cuina també hi participaven persones refugiades, com a l'hora de muntar espais o amb els nens. Era una combinació, però tot es construïa a partir d'assemblees.

I s'assumia l'assemblearisme com a natural? Per part de les persones refugiades, que devia ser gent sense tradició assembleària...

No en tenien, de tradició assembleària.

Com la majoria de gent d'aquí, de fet.

Sí, però també era més informal, no tant com aquí amb papers molt assignats.

Era més un 'parlem-ne'...

Sí. Però parlant obertament de què podem fer, de quin projecte us agradaria que tiréssim endavant...

I un cop es munten l'escola, l'espai educatiu, tu que ets del camp de l'ensenyament, com es munta tot això?

Teníem un panell on dèiem cada dia les activitats, els horaris... I la veritat és que era posar

l'estructura, fer uns horaris i explicar-ho a la gent, de boca a boca, perquè el camp era molt petitó. I una cosa totalment voluntària, que qui volia venia i si no, no.

Com us enteníeu? En anglès? O hi havia traductors?

Nomalment, l'anglès era l'idioma que fèiem servir entre voluntaris i persones refugiades i els nens. Però per exemple teníem una voluntària palestina que parlava àrab i podíem tirar milles. A més, ella s'encarregava de fer artteràpia amb dones, i ens feia molt de traductora. Però a l'escola eren les mateixes persones refugiades les que feien classe als més petits.

El tema de la higiene, i de la salut, com es resolia?

La salut en general estava bastant malament, molt precària a qualsevol dels camps. Hi havia consultes de Metges sense Fronteres o de la Creu Roja, però bé, higiene i salut poca. Voltaves per allà i t'adonaves que no hi havia cap control. El camp era com una anarquia total. Tu podies anar allà, i fer la teva feina, però no hi havia organització ni coordinació. Si més no, en el temps que jo vaig estar allà, al principi, després crec que n'hi va haver més. Concretament, al camp d'Eko hi havia una clínica de voluntaris independents que la policia va tancar perquè no era una ONG oficial amb acreditació per treballar com a consulta mèdica. Era l'única clínica que hi havia a Eko. Dos o tres voluntaris independents van continuar fent guàrdies a les nits, perquè els van amenaçar que els podien detenir, i van tenir por i la majoria van deixar de fer-ho.

La seguretat en el camp, entre les pròpies persones refugiades, com es portava?

No es muntava. No hi havia seguretat. I de fet hi va haver situacions que dones van ser agredides. Era complicat. Nosaltres ens vam plantejar donar un kit higiènic a les dones amb un xiulet per si passava alguna cosa a la nit, però les dones no van voler. No els va agradar la idea i no es va fer. No és que passés molt sovint, penso jo, però hi havia situacions d'inseguretat i d'agressions. O també hi havia molta baralla entre kurds i àrabs. Però sobretot dones i nens, com sempre.

Parlant de dones... Has parlat d'espai de dones. L'empoderament de la dona en aquestes situacions límit l'has pogut viure?

Bé... per a les dones ha estat un xoc molt bèstia. Marxar d'un país amb una cultura molt tancada, amb les dones que estan sempre en espais tancats, molt tapades... ha estat un xoc molt fort. A més, quan va arribar l'estiu que les persones voluntàries anaven de tires... i fins i tot les nenes que havien arribat dels seus països tapades de dalt a baix, és clar, la roba que tenien era de màniga curta. Però, és clar, costa en una situació així empoderar qualsevol col·lectiu, perquè la situació que viuen és totalment contrària a l'empoderament. Però bé, crec que d'alguna manera pot haver empoderat una mica, no tant en el sentit de tapar-se o no tapar-se, sinó de veure que les dones podem fer altres coses...

Que de fet és més important que tapar-se o no tapar-se...

Sí. De bones a primers potser és el més xocant, però l'important és veure l'actitud, que les dones no tenim per què estar tan reprimides, i veure com hi ha altres actituds fora dels seus espais més propers, i sortir d'allà i veure altres dones que actuen d'una manera no tan reprimida... això sí.

Ariadna Masmitjà, aquest dimarts al vespre durant l'entrevista Foto: Josep Comajoan

Sobre els cooperants, he vist que es parla indistintament de cooperants, activistes i voluntaris, i tu ja m'has parlat diverses vegades de voluntaris independents...

Això va ser un gran tema, allà. Primer, érem voluntaris tots perquè estàvem allà sense cobrar. Però sí que hi havia persones vinculades a organitzacions, fins i tot que havien nascut allà, amb projectes petits, i després hi havia persones com nosaltres que arribàvem allà sense cap lligam amb cap organització i actuàvem sobre el dia a dia amb el que podíem. Però hi havia gent allà que tenia molta visió d'assistència i de joestic aquí per ajudar, i altres com nosaltres que anàvem més amb la visió de solidaritzar-nos, anem a cooperar amb aquestes persones, i també anem a fer activisme, perquè no estem en una situació d'emergència per un desastre natural, sinó per guerres i decisions polítiques. I treballant amb aquest tema t'estàs posicionant políticament! Tot i que molta gent ho veu únicament com una situació d'ajuda humanitària, cosa que em costa d'entendre.

I com afectava tot això la vida i la vostra feina al camp?

No voldria generalitzar, però eren sobretot gent del nord d'Europa, que són més cap quadrats, molt de respectar les normes, que a vegades veien una mica o molt les coses com d'assistencialisme, d'ajudar, verticalitat, de dalt a baix, i nosaltres els hem de dir el que han de fer. Per exemple, en el tema de trencar la frontera i creuar... la nostra visió era molt de dir que nosaltres no els hem d'animar a creuar, perquè sabem que quan reben la frontera la situació que es trobaran és de violència i que els tornaran a Grècia. Sabíem que no passarien, i per tant, no els animarem que la llin perquè acabaran rebent ells, però tampoc els direm que no ho facin. És la seva decisió i nosaltres ho respectàvem. Però hi havia gent que els volia mentalitzar de no intentar-ho. Però ostres... és la seva lluita, no? Si jo estés en la seva situació, jo reben la frontera, i no em vinguis a dir tu que no, perquè tu no tens ni idea del que jo he passat, d'on vinc, de l'experiència i la motxilla que porto darrere i si jo decideixo creuar és perquè tinc molt poc a perdre. I en això hi va haver força

discussions. Hi havia com un punt de trobada de voluntaris en un hotel, on s'hi feien assemblees i sí que hi havia hagut confrontació.

Has parlat dels catalans, d'una noia anglesa.... ara em parles de gent del nord d'Europa... De quines nacionalitats estem parlant, bàsicament... o són moltes?

No t'ho sabria dir exactament, però diria que força. Tot i que també t'he de dir que la majoria eren catalans. Però hi havia molta varietat: anglesos, holandesos, danesos, noruecs...

Però una majoria de catalans? Vols dir molts?

Molts, molts, molts. També d'altres llocs de l'estat espanyol. Però la majoria catalans.

I gent més aviat jove?

Sí, tot i que hi havia de tot.

Hem parlat de les persones refugiades, de les persones voluntàries... després parlem de la policia i l'exèrcit, però i l'estat? Perquè estem parlant del famós govern de Syriza, d'Alexis Tsipras, que ens havia de portar ja no sé on...

Un desastre, un desastre. No ho entenc molt bé. Imagino que la Unió Europea li va dir a Grècia: et donem tants diners, tanquem fronteres, pacta amb Turquia i a obeir. Però la veritat és que Grècia ho ha portat bastant malament, amb molta repressió policial, i a les ordres d'Europa. De la Unió Europea democràtica i dels drets humans...

Sí!

Sí. Però jo ara m'adono que tot ha estat com molt improvisat, que de cop van dir que estava arribant molta gent i Grècia no ho podia assumir, i van dir de fer un pacte amb Turquia perquè no poguessin entrar més immigrants, i ara què fem amb la gent que tenim aquí estancada, doncs els invisibilitzem i els portem a camps militars, tanquem-los, controlem-los, i ja veurem què farem amb ells. I ara que ja els tenim en camps militars, què fem amb aquestes persones que van entrar quan encara hi havia dret a demanar asil, reubicació, etcètera. Van amb un paper que els diu que tenen dret a demanar asil a qualsevol país d'Europa. Per tant, tancar-los en un camp i tenir-los tota la vida allà no servia. Doncs va, anem a donar sortida a aquesta gent, però els que arribin a partir del 20 de març ja no. Però crec que Grècia és únicament un titella a les ordres de la Unió Europea, i al final no pren cap decisió.

I la burocràcia suposo que enredant-ho tot.

Molt lent, tot. Al principi al camp d'Idomeni havien de fer entrevistes per Skype a les persones del camp que volien demanar asil. L'Skype no funcionava. Després els van dir que si no anaven als camps militars no podrien tramitar l'asil, com fent pressió perquè se n'anessin als camps militars. Un cop als camps militars, els han donat entrevistes per començar a fer la tramitació de l'asil, però si el 13 de juny els van desallotjar i els van dur al camp militar de Vasilika, doncs van començar a donar entrevistes a partir del setembre, i ara estan per la segona entrevista, i per a la tercera i en principi definitiva, els queda entre quatre i sis mesos abans no els diguin on van.

Però entrevista per a què? Per certificar que efectivament venen d'un país en conflicte i que tenen dret d'asil? Fa falta gaire burocràcia per a això?

No. La primera entrevista és per demanar el país on vols anar. Tens una llista d'1, 2, 3, 4, 5, 6, 7... i poses per prioritat el país on vols anar.

I tenen prioritats o tant els és?

Hi ha gent que té prioritats perquè té família en un país, perquè havien passat abans del tancament de la frontera. I molta gent volia anar a Alemanya, en un principi, perquè es venia que econòmicament van molt millor... i era el somni d'Alemanya, per això la majoria hi volia anar.

Però i els voluntaris alemanys no els expliquen que a Alemanya nanai?

No... Bé, de fet no sé si he conegut cap voluntari alemany. Crec que no. Però bé, també els dèiem que no obririen la frontera, però ells tenen aquesta esperança, i cada vegada tenen aquella espurna... ara l'entrevista, aquesta espera, però al final passaré...

I ara dius que estan fent la segona entrevista, tot just vuit mesos després?

Exacte, i potser hi ha gent que encara està fent la primera. La segona és per temes de salut, em va explicar un dels refugiats. I la tercera ja és per dir-te on t'han destinat.

I estar en un camp militar o un d'aquests autogestionats, és perquè el que està en un d'autogestionat és un perfil més rebel, o és casualitat?

Bé, de fet ara estan tots en camps militars. Al principi n'hi havia en camps autogestionats perquè es van trobar al carrer, sense poder passar, i va ser una cosa improvisada. En un moment que tampoc hi havia camps militars. I en veure que l'espera podia durar mesos i mesos, amb l'arribada de l'estiu i el turisme, un camp obert amb gent descontrolada i amb 50.000 persones amb camps oberts i amb gent descontrolada que se li va creant ràbia, ràbia, ràbia, cada vegada podia anar a pitjor...

Em parles del turisme... és una zona turística, això, que convingui amagar els refugiats?

No és ben bé una zona turística, però bé, no estava amagat. A part que tallaven una via d'un tren comercial. I més temes... en un camp obert qualsevol mitjà de comunicació pot anar a gravar què està passant, les vulneracions de drets humans que s'hi estaven cometent, enfrontaments a diari amb els militars macedonis i la policia grega per intentar creuar fronteres... Era un clima molt tens, molt engegat, molt calent... no interessava gens tenir persones descontrolades, i per això van decidir tancar-los en camps militars aïllats, que tu passes per un camp militar i no t'adones que és un camp de refugiats si no ho saps.

Ah, no?

No. És com una fàbrica, amb tanca, però que estan invisibilitzats. Estan tancats, no que no puguin sortir, però sí que no entrin mitjans a dins i puguin veure què està passant.

Parlem de la policia i l'exèrcit...

A Idomeni, les persones refugiades... bé, parlem de refugiats i persones refugiades, i seria més precís parlar de persones en busca de refugi, perquè de refugi no en tenien... Amb la policia grega en un principi hi havia un respecte, perquè sabien que convenia aquest respecte mutu. Els refugiats volien que algun dia els deixessin passar la frontera, i la policia sabia que tenia allà 16.000 persones que es podien descontrolar. I els militars macedonis, eren a l'altra cantó de la frontera controlant. Mentre no hi va haver ningú que els provoqués, res, però a la mínima que hi havia provocacions... gasos lacrimògens. Tot es va descontrolar el dia que van intentar passar de manera massiva. Aquell dia va ser una cosa grossa.

Perquè creuar la frontera, no vol dir passar una barrera, sinó aquells fils amb punxes que hem vist en les imatges...

Sí, són concertines, tanques gruixudes... Aquell dia es va mobilitzar un munt de persones, amb

famílies des de nens de 0 anys a avis de 90, persones amb cadires de rodes, persones molt vulnerables, també homes joves, i de tot... molta gent va agafar les maletes per marxar, van arribar allà i van començar a trencar la frontera per un cantó i un altre... i els militars van començar a gasejar amb gasos lacrimògens, però en un punt es va aconseguir obrir la frontera. I tot això amb gasos i gasos i gasos, amb gent com cremades a la cara... imatges brutals.

Però alguns van poder passar o no?

Bé, hi va haver un moment que van trencar la frontera i van passar. Jo estava allà precisament. Les persones que van creuar eren famílies, amb nens petits, gent gran... però justament passada la segona tanca, hi havia un camí amb només tres policies, que els van dir: pareu-vos i seieu. Però hi havia, no ho sé, moltes persones i... tres policies. I jo vaig pensar: és la vostra!, passeu!, teniu la frontera trencada i tot és camp, pobles... era el seu moment, després de tanta desesperació. I no! Es van asseure. Els refugiats van arrencar flors i les oferien als policies com a símbol de pau... com dient-los deixeu-nos passar...

Els refugiats mostraven flors als policies!

Sí, van arrencar flors, unes imatges brutals... però de cop van venir soldats de l'altra banda, i van començar a gasejar la gent.

O sigui, van respondre a les flors amb gas lacrimògen...

Exacte. I aquell va ser el moment més dur de tots, perquè el gas va afectar tot i tothom, ja no només la zona on estaven intentant creuar, sinó que van gasejar tot el camp, de la frontera fins molt tros enllà, de gent corrent pel gas, nens plorant... va ser la situació més dura dels dies que vaig estar allà. Recordo unes nenes que sempre jugava amb elles i trobar-me'n una d'elles plorant de desesperació per les bales de goma, el gas, l'aigua a pressió, vulguis o no segurament també els recordava la guerra. I els dies següents, els joves van continuar tirant pedres i els soldats, tirant gasos... i aquest va ser el paper dels militars macedonis. A mi de fet em van detenir tres dies després d'aquest intent de passar la frontera, i el dia que jo estava detinguda van passar per sobre el camp avions de guerra per espantar la gent. L'únic que volien era, primer, evitar el trencament, però també crear por perquè marxessin a camps militars.

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=XwKoHiWozFM>

I amb tota la feineda que estàveu fent allà, hi havia temps per emocionar-se amb tota la solidaritat que sorgia espontània?

Jo estava molt desesperada, allà. Jo no vaig tenir temps de pensar això. Jo només veia que allà no estàvem aconseguint res. I pensava que potser quan tornés aquí, si em ficava en temes legals, d'incompliments dels drets humans, d'incompliments del tema de l'asil, podries fer alguna cosa, denunciant als tribunals de drets humans, com m'havien dit en el màster. Que tampoc. Però allà estava fent coses, però no em sentia prou útil. Em sentia com molt inútil, molta impotència. I al tornar aquí sí que vaig fer la reflexió que estàvem fent una feina molt important. Que si més no els explicàvem què era Europa, la realitat de l'Europa del capital... i portar el dia a dia, l'autogestió, la solidaritat, els vincles emocionals que es van crear que els van ajudar i els estan ajudant encara molt a passar aquest temps de desesperació... Però allà, zero. Tot el contrari, frustració màxima en tot moment.

I tornant a aquells dies de tensió, quan no poden amb les persones refugiades, van a pels cooperants...

Sí. Com que amb els refugiats no podien, van començar a fer pressió als cooperants. Primer tancant els accessos als camps, de tant en tant trobaves un cotxe de policia que et deia que no podies passar, o t'identificaven... Fins que arriba el moment que comencen a detenir gent aleatòriament.

I la teva detenció, com va anar?

Les detencions es van produir tres dies després de l'intent massiu de creuar la frontera. Aquell matí havíem estat a Idomeni fent acompanyament a les persones que s'estaven reivindicant de nou i cap al migdia vam anar a dinar a Eko, on vam passar la tarda fent les activitats educatives de cada dia. Tornant del camp d'Eko Station ens va parar un cotxe de policia secreta, ens va identificar i se'ns va endur a comissaria. Després de cinc hores de registrar-nos de dalt a baix i prendre'ns les nostres pertinences, van deixar anar a dues companyes i les altres tres vam quedar detingudes. Vam passar la nit al calabós fins l'endemà al migdia que teníem el judici. Durant totes aquestes hores no ens van donar res per menjar i no ens van deixar parlar amb ningú, i no van informar en cap moment a les persones que ens esperaven a l'exterior del que estava passant.

I l'endemà el despropòsit del primer judici...

Sí, l'endemà, després d'un matí llarg, ens van jutjar. Els meus companys van quedar en llibertat i jo vaig tornar a comissaria un dia més per un error en la traducció. Durant aquelles hores vaig conèixer més profundament tres persones que havien emigrat fins a Grècia i per entrar a Europa en busca d'una vida millor o amb l'objectiu de reunificar-se amb les seves famílies, i que els havien tancat allà perquè no tenien papers. Aquestes tres persones no podien parlar amb ningú, no sabien quant temps es quedarien allà dins, havien de deixar de menjar per aconseguir estalviar diners per gastar-se en cafè o tabac, no tenien cap informació del que passaria amb la seva vida des d'aquell moment en endavant. I l'endemà cap al migdia, em van jutjar de nou, i em van deixar en llibertat. Però el judici definitiu tant dels meus companys com el meu, s'han ajornat dues vegades i queden pendents. Ells el tenen pel febrer i el meu, el 22 setembre de 2017.

I malgrat el risc que et compliquessin més la vida, has anat tornant a Grècia.

Sí, de forma més esporàdica, he anat i venint. Primer em deien que no hi anés, que si em passava alguna altra cosa, se'm podia complicar la situació pel tema dels antecedents, però tenia necessitat de tornar-hi. Després de tantes tensions a la zona d'Idomeni, va haver-hi uns mesos de més estabilitat, moment en què va créixer el projecte d'Eko, amb una escola, espai infantil, espai educatiu, espai de dones i cuina; a més a més de fer algun espectacle de tant en tant i cinema dos i tres cops per setmana. Així la comunitat cada vegada es va anar fent més forta. Fins que va arribar el desallotjament el dia 13 de juny. Aquell mateix dia, van fer pujar les persones que estaven vivint al camp, en autobusos i amb totes les seves pertinences, sense saber on els portarien. El destí va ser el camp militar de Vasilika.

I aquí és on has tornat?

No ben bé. En un primer moment, la intenció era treure les persones del camp militar i portar-les en un espai nou amb millors condicions, però el procés implicava molt temps i diners i per tant una decisió complicada en una situació tant incerta. Així que finalment des del projecte d'Eko es va llogar un espai privat amb un pati molt gran, on poder construir de nou el projecte que s'havia iniciat a Eko Station. El que des d'un principi es tenia clar, era que no es treballaria dins d'un camp militar, ja que per nosaltres treballar-hi era legitimar-lo.

I com és aquest nou Eko?

Aquest nou espai, és molt accessible i des dels més petits fins als més grans poden arribar-hi sense perill. És un camp que funciona com a camp de dia, i els horaris depenen molt de l'època de l'any, i per tant de la temperatura i de la llum del dia. Actualment s'està repensant com a projecte, ja que la situació de les persones que viuen i vivien al camp de Vasilika està canviant. Des del setembre aproximadament, aquestes persones han començat a desplaçar-se a Atenes per assistir a dues de les tres entrevistes que han de passar, abans de dir-los si els concediran l'asil, reunificació familiar o la reubicació als països que han demanat per ordre de preferència. Però fins

que no passin entre quatre i sis mesos després de la segona entrevista, el seu futur és incert.

Però després de passar tot el que han passat i de veure com se'ls tracta a Europa, encara els queda esperança a aquestes persones?

Després de tants i tants mesos de somnis trepitjats i esperances aixafades, per no dir d'anys de destrucció i infern, si mirem des d'on vénen, la sensació és que esperança ja no seria la paraula, sinó resignació. Vénen cap a Europa perquè els han destrossat casa seva, però elles preferirien haver-se quedat als seus països. De fet, sovint et diuen que prefereixen morir de cop amb una bomba a Síria o Palestina, que morir cada dia en un camp militar sense res més a fer que esperar a que un dia arribi l'hora de seguir, sense saber si mai arribarà.

I tu, com altres persones voluntàries, armades amb un mòbil, a part d'ajudar, si més no heu pogut donar testimoni d'allò que els governs volien amagar.

En una situació com la que s'estava vivint amb la onada de migracions, tant des de l'inici del recorregut -la guerra en la majoria dels casos-, els desplaçaments, les barques al mar i arribades a terra, altra cop desplaçaments massius i finalment el tancament de les fronteres... les càmeres han estat la millor arma per les persones que hem estat allà per solidaritzar-nos. Poder treballar amb aquestes persones per millorar la seva situació és una gran feina, però la feina més gran és la que es pot fer a nivell multitudinari, la que pugui fer canviar alguna cosa, i aquesta feina només es pot fer o a través de la denúncia a tribunals internacionals de drets humansja que s'estan vulnerant contínuament amb aquests persones, o a través de grans mobilitzacions massives del poble. Cal recordar que l'Europa de la democràcia i els drets humans ens ha demostrat que no és més que una mentida, i si no ens movem des de la base, les autoritats sabem que no ho faran.

Però això qui tingui un component activista. I la majoria de gent que es pregunta com pot ajudar, que pensa en enviar roba o alguna altra cosa, què pot fer?

Com a persones individuals tenim moltes opcions per col·laborar amb aquesta situació: totes coneixem l'opció d'enviar diners a diferents projectes. Millor diners que material ja que sovint surt més a compte comprar-ho allà que gastar diners en enviar-ho. Però hi ha coses més important, la primera és interessar-nos en saber, informar-nos, llegir articles, cinema documental, conferències, formacions, parlar amb gent que ho hagi viscut de primera mà... Perquè la gent que no està vinculada al tema, no té informació real del que passa. I després fer-ne difusió, viatjar als camps i fer-ne difusió, mobilitzar-te. Insistiria en això, sensibilització, mobilització i denúncia, quanta més gent s'uneixi a la causa més gran pot ser l'impacte. Necessitem canviar la situació.

I la situació que es viu aquí, amb els pocs refugiats que s'acullen, com la veus?

La rebuda de persones als nostres països, nostres entre cometes, aquesta ciutat refugi que tant ens venen però que no porten a terme; aquests 4.500 refugiats dels que es parla que Catalunya acollirà... Els governants s'omplen la boca de promeses, però ja estan arribant persones per diferents vies, i encara no han mogut un dit. Per tant una altra forma de col·laborar seria establir xarxes per millorar i facilitar l'acollida d'aquestes persones en tots els aspectes.

Després de veure el que has vist, veus més la Mediterrània, i parlo de les dues ribes, com un polvorí en potència, o més aviat un espai on hi quep més que en altres llocs l'esperança de començar a construir una societat més justa?

Sembla ser que qui té poder està fent molt bona feina, ja que enlloc d'obrir els ulls a la gent de les injustícies, amb la força dels mitjans de comunicació, donen una visió racista i marca encara més la diferència entre un nosaltres i un vosaltres que ens allunya de l'empatia i ens provoca por i ràbia cap a l'altre. La dreta està en augment i la por al terrorisme és latent, últimament he tingut converses sobre terrorisme massa sovint, i la majora de vegades és per por que ens posin alguna bomba. Per canviar-ho hem de començar a ser més crítics amb la informació que rebem

dels mitjans. Em sorprèn que la gent no s'adoni que nosaltres tenim por de rebre un atemptat un dia, en un lloc molt concret i on poden morir algunes persones. Em sorprèn que la gent no s'adoni que hi ha persones que són bombardejades cada dia per un terrorisme molt pitjor que al que temem nosaltres, el terrorisme que fa aquest sistema econòmic destrueixi països sencers només perquè hi ha quatre persones cruelment ambicioses que volen més poder. Em sorprèn també que no s'adonin que si existeix aquest odi contra occident és per alguna raó, perquè algú l'ha creat.

Per tant, ets més aviat pessimista...

Realment ho han fet molt bé, han aconseguit que la gent es miri el melic i li preocupi més comprar-se l'últim mòbil que ha sortit o unes sabates de marca, que informar-se d'on provenen els productes que consumim per evitar tragèdies i guerres. Necessitem obrir els ulls i veure més enllà de nosaltres com a individus. Si aconseguim entendre que tothom ha de tenir els mateixos drets, les mateixes oportunitats i que ningú és més que un altre... podrem canviar les coses. Hem de recuperar els llaços comunitaris i amb aquests el respecte i la solidaritat cap a la resta de persones. M'agradaria pensar que anem en aquesta direcció, però com més món descobreixo, més em costa. De totes maneres, això no fa que deixi de lluitar.